

Yr Amgylchedd Hanesyddol a Newid Hinsawdd yng Nghymru

Camau Gweithredu a Gweithgareddau ar gyfer Cynllun Addasu'r Sector 2020

Grŵp yr Amgylchedd Hanesyddol

Is-grŵp Newid Hinsawdd

Rhagfyr 2020

Trosolwg

Y Dirprwy Weinidog dros Ddiwylliant, Chwaraeon a Thwristiaeth, yr Arglwydd Elis-Thomas ar 18 Chwefror ar adeg lansio Cynllun Addasu'r Sector ar gyfer yr Amgylchedd Hanesyddol a Newid Hinsawdd yng Nghymru.

Ym mis Chwefror 2020, fe wnaeth Grŵp yr Amgylchedd Hanesyddol a Newid Hinsawdd yng Nghymru gyhoeddi Cynllun Addasu'r Sector (ar gael [yma](#)) er mwyn helpu i godi ymwybyddiaeth o'r peryglon a'r cyfleoedd sy'n gysylltiedig â newid hinsawdd mewn perthynas ag amgylchedd hanesyddol Cymru, a'r angen i addasu. Yn Adran 6 o Gynllun Addasu'r Sector, mae cyfres o brif gamau gweithredu, gyda'r allbynnau a'r canlyniadau y bwriedir eu cael i'r amgylchedd hanesyddol.

Prif amcan Cynllun Addasu'r Sector yw annog cydweithredu a gweithredu. Rydym nawr yn casglu tystiolaeth o weithgareddau addasu sy'n berthnasol i'r amgylchedd hanesyddol er mwyn ein helpu ni i werthuso'r cynnydd a wnaed gennym mewn perthynas â'r camau gweithredu a gyhoeddwyd, ynghyd â chanfod bylchau a meysydd blaenoriaeth sy'n gofyn am ragor o sylw.

Bydd y dystiolaeth a gasglwyd yn gymorth i ni lunio adroddiad ym mis Ionawr 2021, i Lywodraeth Cymru, Grŵp yr Amgylchedd Hanesyddol a'r Sector Amgylchedd Hanesyddol. Gobeithio y bydd yr adroddiad yn annog rhagor o gydweithio â sectorau eraill.

Gobeithio y gallwch ein helpu ni i gasglu tystiolaeth.

Yr Amgylchedd Hanesyddol a Newid Hinsawdd yng Nghymru. Camau Gweithredu a Gweithgareddau ar gyfer Cynllun Addasu'r Sector

Sut gallwch chi helpu

Mae'r tabl isod yn nodi'r prif gamau gweithredu a gyhoeddwyd yn Adran 6 o Gynllun Addasu'r Sector gyda'r allbynnau a'r canlyniadau y bwriedir eu cael ar gyfer yr amgylchedd hanesyddol. Mae pob cam gweithredu yn cynnwys cyfeirnod, ac mae 22 ohonynt i gyd. Mae'r golofn gweithredu yn y tabl yn rhoi enghreifftiau o'r gwaith hysbys cyfredol a'r gweithgaredd er mwyn cyflawni pob cam gweithredu.

Rydyn ni eisiau rhannu rhai enghreifftiau gyda chi, o weithgareddau pellach sy'n berthnasol i'r camau gweithredu yr ydych yn gysylltiedig â nhw neu'n gwybod amdanynt. Gallai hyn fod yn sawl cofnod, neu'n un neu ddau. Gellir ei ddefnyddio hefyd fel cyfle i ddiweddarau'r cynnydd mewn perthynas â'r cofnodion presennol.

Gallwch chi gyflwyno enghraifft neu enghreifftiau o'r gweithgaredd [yma](https://arcg.is/04mLD1) <https://arcg.is/04mLD1>

Rydym yn croesawu ac yn annog cyflwyniadau gan sefydliadau, mudiadau cymunedol a chymdeithasau sy'n gweithredu yng Nghymru. A fydddech mor garedig â rhannu'r cais hwn am dystiolaeth. **Daw'r ymgynghoriad i ben am 14:00 ar 18 Ionawr 2021.**

Diolch yn fawr, ar ran Is-grŵp Newid Hinsawdd Grŵp yr Amgylchedd Hanesyddol.

Mae'r Is-grŵp hwn wedi cael y dasg o asesu ac adrodd i Grŵp yr Amgylchedd Hanesyddol ynglŷn â'r modd y dylai'r sector amgylchedd hanesyddol yng Nghymru fynd i'r afael â her newid yn yr hinsawdd.

Llun y clawr: Cloddio yn Ninas Dinlle yn 2020, sef bryngaer arfordirol sy'n erydu. Cafodd y gwaith cloddio ei wneud gan Ymddiriedolaeth Archeolegol Gwynedd ar gyfer CHERISH, sef prosiect Newid Hinsawdd a Threftadaeth Arfordirol Iwerddon-Cymru. © Gwyn & Rhian Parry.

:

Yr Amgylchedd Hanesyddol a Newid Hinsawdd yng Nghymru. Camau Gweithredu a Gweithgareddau ar gyfer Cynllun Addasu'r Sector

Tabl camau gweithredu a gweithgareddau

Mae'r tabl isod yn nodi'r prif gamau gweithredu sy'n angenrheidiol er mwyn addasu i effeithiau newid hinsawdd ar amgylchedd hanesyddol Cymru. Maent wedi cael eu trefnu o amgylch amcanion cyffredinol a chyd-gysylltiedig, sef cynyddu ein gwybodaeth, cynyddu ein capasiti a meithrin ein cadernid, ac maent wedi cael eu grwpio dan y saith pennawd canlynol:

1. Cyfnewid gwybodaeth a chydweithio
2. Mapio a monitro
3. Blaenoriaethau ymchwil
4. Lledaenu a hyrwyddo
5. Gwaith ar y cyd
6. Hyfforddiant ac arweiniad
7. Gweithredu

Darperir enghreifftiau o'r gwaith hysbys cyfredol yn y golofn weithgareddau. Ar ddiwedd y ddogfen, ceir manylion dolenni i adnoddau sydd yn y testun.

Gwybodaeth: Cynyddu ein gwybodaeth a'n dealltwriaeth o'r bygythiadau a'r cyfleoedd i'r amgylchedd hanesyddol o hinsawdd sy'n newid				
	Disgrifiad o'r cam gweithredu	Allbwn/allbynnau y cam gweithredu	Canlyniad cyffredinol/effaith gyffredinol	Gweithgaredd
I. Cyfnewid gwybodaeth/cydweithio				
1.1	Lledaenu a hyrwyddo Cynllun Addasu Sector yr Amgylchedd Hanesyddol a Newid Hinsawdd gan ymgysylltu â rhanddeiliaid. Er enghraifft: <ul style="list-style-type: none"> • Strategaeth Gyfathrebu. • Ymgysylltu â rhanddeiliaid, gan gynnwys gwleidyddion a phenderfynwyr lefel uwch. • Monitro a gwerthuso'r strategaeth 	<ul style="list-style-type: none"> • Cyhoeddi Cynllun Addasu Sector yr Amgylchedd Hanesyddol a Newid Hinsawdd. • Sicrhau adnoddau a chamau ymarferol i gyflawni'r cynllun. 	<ul style="list-style-type: none"> • Cynyddu ymwybyddiaeth o'r heriau sy'n codi yn sgil y newid yn yr hinsawdd i'r amgylchedd hanesyddol. • Gweithredu uniongyrchol I wella ein gwybodaeth, datblygu capasiti a chynyddu cydnheredd yr amgylchedd hanesyddol I newid yn yr hinsawdd. • Darparu fframwaith strategol er mwyn datblygu camau addasu. 	<ul style="list-style-type: none"> • HEGS - Lansio Cynllun Addasu'r Sector yn y Grwp Amgylchedd Hanesyddol yn Chwefror 2020. • HEGS - Cyhoeddi Cynllun Addasu'r Sector ar wefan Cadw yn Chwefror 2020, a'i anfon at y rhanddeiliaid allweddol. • HEGS - Datganiad i'r wasg, negeseuon ar y cyfryngau cymdeithasol, erthygl yn Etifeddiaeth y Cymry, Chwefror / Mawrth 2020. • HEGS - Creu cofnod o weithgareddau i gofnodi, lledaenu a hyrwyddo. • HEGS - dechrau ar waith ymgysylltu â rhanddeiliaid y Cynllun Gweithredu drwy HEG, Mehefin 2020. • HEGS - Fframwaith Monitro a Gwerthuso wedi'i ddyfeisio Mawrth-Tachwedd 2020. • Awdurdod Parc Cenedlaethol Bannau Brycheiniog - Rhannu Cynllun Addasu'r Sector gydag uwch reolwyr fel sail i Gynllun Rheoli'r Parc Cenedlaethol 2021-2025. • AGP Arfordir Penfro - Ymgorffori Cynllun Addasu'r Sector yn y Cynllun Gweithredu Archaeoleg, a'i rannu er mwyn cyfrannu at y Cynllun Gweithredu Newid Hinsawdd. • Cronfa Dreftadaeth y Loteri - dangos y ffordd at Gynllun Addasu'r Sector yng Nghantlawiau Amgylcheddol Cronfa Dreftadaeth y Loteri. • Yr Ymddiriedolaeth Genedlaethol - rhannu Cynllun Addasu'r Sector ar draws yr Ymddiriedolaeth Genedlaethol a rhwydwaith amgylcheddol Fit for the Future.
1.2	Sefydlu grŵp (grwpiau) cyfnewid gwybodaeth fel bod ymchwilwyr ac ymarferwyr yn gallu rhannu syniadau, gwybodaeth ac arfer da, ac er mwyn helpu i nodi cyfleoedd ymchwil a chyllido yng Nghymru yn y dyfodol. Er enghraifft: <ul style="list-style-type: none"> • Sefydlu grŵp rheoli hinsawdd a threftadaeth. • Sefydlu grŵp mapio gofodol. 	<ul style="list-style-type: none"> • Grŵp (grwpiau) cyfnewid gwybodaeth wedi'u sefydlu ac yn weithredol. • Nodi blaenoriaethau ymchwil ar gyfer Cymru yn y dyfodol. 	<ul style="list-style-type: none"> • Dull gweithredu cydgyssylltiedig sy'n manteisio ar wybodaeth ac adnoddau, gan arwain at ddatblygu capasiti ac addasu mwy llwyddiannus. 	<ul style="list-style-type: none"> • HEGS, Cadw - Cyfarfod Cwmpasu Prosiect Newid Hinsawdd, Rhagfyr 2019 i drafod cyllid Ymddiriedolaethau Archeolegol Cymru gan Cadw ar gyfer prosiectau newid hinsawdd. • AGP Eryri. Cynllun Rheolaeth Gynaliadwy o Fawndiroedd Cymru, a gyllidir gan Gydllynydd Hwb Ymchwil llawnamser (Prifysgol Abertawe) i feithrin capasiti ymchwil a chanfod blaenoriaethau ymchwil (gweler 3.1).
1.3	Cyfranogiad gan Gymru mewn grwpiau a rhwydweithiau treftadaeth hinsawdd sydd eisoes yn bodoli yn y DU a thu hwnt. Er enghraifft:	<ul style="list-style-type: none"> • Presenoldeb o Gymru mewn grwpiau a rhwydweithiau treftadaeth hinsawdd. 	<ul style="list-style-type: none"> • Cydweithio er mwyn manteisio'n llawn ar wybodaeth ac adnoddau, gan arwain at ddatblygu capasiti ac addasu mwy llwyddiannus. 	<ul style="list-style-type: none"> • HEGS - Mae gan yr aelodau gysylltiad/rhan yn Fit for the Future, HEAWG a'r rhwydwaith Treftadaeth Hinsawdd. • Cronfa Dreftadaeth y Loteri - Aelodau Fforwm Newid Hinsawdd y Sector Treftadaeth (gweler 6.2).

<ul style="list-style-type: none"> • Rhwydwaith Fit for the Future. • Gweithgor Addasu'r Amgylchedd Hanesyddol. • Rhwydwaith Treftadaeth Hinsawdd. 			
---	--	--	--

	Disgrifiad o'r cam gweithredu	Allbwn/allbynnau y cam gweithredu	Canlyniad cyffredinol/effaith gyffredinol	Gweithgaredd
2. Mapio a monitro'r adnodd				
2.1	<p>Gwella data sylfaenol. Datblygu methodolegau ac adnoddau asesu safonol er mwyn nodi asedau hanesyddol a blaenoriaethu'r rhai sydd mewn perygl.</p> <p>Er enghraifft:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gwaith mapio gofodol Cymru — gan gynnwys mapio a dadansoddi amgylcheddau/asedau penodol. • Rhaglenni gwella data • Defnyddio mynegeion lleithder pridd i dargeddu gwaith archwilio o'r awyr yn ystod cyfnodau sych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Setiau data sylfaenol gwell. • Gwell cysondeb a chymaroldeb data. • Mae storfa ganolog o setiau data mapio gofodol sy'n cael eu diweddarau'n rheolaidd ar gael i'r cyhoedd. 	<ul style="list-style-type: none"> • Gwell dealltwriaeth o'r bygythiadau a'r cyfleoedd i'r amgylchedd hanesyddol o hinsawdd sy'n newid. • Gwella'r sylfaen dystiolaeth ar gyfer monitro, rhoi diogelwch statudol gwneud, penderfyniadau a strategaethau addasu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Comisiwn Brenhinol Henebion Cymru - Prosiectau mapio gofodol peilot wrth ddatblygu Cynllun Addasu'r Sector. • Comisiwn Brenhinol Henebion Cymru a phartneriaid - prosiect CHERISH yn targedu Ynysoedd Cymru i wella'r data gwaelodlin drwy lidar ac arolygon tir, a defnyddio cerbydau awyr di-griw, system loerenni llywio byd-eang a laser tir ar gyfer monitro cyflwr ar ymyl yr arfordir a safleoedd rhynglanwol (gweler 2.2, 3.1-2, 6.3,7.3-4). • Comisiwn Brenhinol Henebion Cymru – Prynu mynegeion lleithder pridd y Swyddfa Dywydd bob blwyddyn ar gyfer rhaglen adnabyddiaeth awyrol wedi'i thargeddu. • Cyfoeth Naturiol Cymru - cytuno ar y dull ar gyfer mewnbynnu cyngor hanesyddol ar nodweddion treftadaeth o fewn prosesau Cynllun Adnoddau Coedwigaeth. • Cadw - Profi technegau adfer a rheoli glaswelltiroedd ar 3 heneb rhestredig a ddfrodwyd; Twmbarlwm, Caerffili oherwydd tanau yn yr awyr agored yn 2018. Castell Tinboeth, Llananno, Powys, sychder mawr. Ysgyryd Fawr, Sir Fynwy, gyda'r Ymddiriedolaeth Genedlaethol, a erydwyd gan stoc ac ymwelwyr. • APC Eryri - Rheolwyr archaeoleg Tomen y Mur yn ceisio cynyddu dargadwedd dŵr i ddiogelu'r glastir sy'n ei orchuddio. • Ymddiriedolaethau Archeolegol Cymru - gwaith cwmpasu i bennu'r blaenoriaethau newid hinsawdd o fewn rhanbarthau'r Ymddiriedolaethau Archeolegol fel sail i raglenni gwaith ymchwilio. • APC Eryri – Partneriaeth Tirwedd y Carneddau sy'n cynnwys lidar cydraniad uchel ar gyfer ardaloedd mawr; data lidar ar gyfer prosiect gwyddoniaeth y bobl; hyfforddiant i'w cyhoedd allu defnyddio lidar; mapio a chofnodi nodweddion archeolegol a nodweddion eraill ar lawr gwlad drwy wyddoniaeth y bobl (gweler 2.2, 3.1-3, 6.2, 7.1-5). • APC Eryri - Cerbydau Awyr Di-griw i gofnodi gwaelodlin cyflwr carneddau cynhanesyddol. • APC Eryri - Partneriaethau Tirwedd y Carneddau Prosiect Ffermydd Coll i gofnodi enwau adeiladau amaethyddol sy'n bodoli ac a adawyd yn Ardudwy, a fydd yn cynnwys diwrnodau hyfforddi i wirfoddolwyr a'r gymuned. • APC Eryri/Prifysgol Sheffield, arolygon blynyddol o'r tirwedd ym Mron Aber a Dyffryn Dysynni. Gwaith PhD - Caeau cynnar Gogledd Cymru (Emily La Trobe-Bateman), newid hinsawdd a'r amgylchedd hanesyddol (Isabel Cook). • Yr Ymddiriedolaeth Genedlaethol/Prifysgol Rhydychen - datblygu sgoriau ac adroddiadau risg hinsawdd ar gyfer eiddo, llunio "cardiau adrodd". • Yr Ymddiriedolaeth Genedlaethol - Cysylltu â Swyddfa'r Tywydd i gael data hinsawdd ac arweiniad.
2.2	<p>Sefydlu a gweithredu systemau monitro wedi'u targedu ar gyfer asedau hanesyddol a nodwyd.</p> <p>Er enghraifft:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Datblygu a chyhoeddi astudiaethau achos i amlinellu dulliau monitor gwahanol er mwyn sicrhau data a dull gweithredu cyson. • Sefydlu rhaglen ar-lein/symudol i gofnodi digwyddiadau/effeithiau e.e. plâu a chlefydau. • Sefydlu cysylltiad â gwaith monitor henebion cofrestredig ac adeiladau rhestredig sydd mewn perygl. 	<ul style="list-style-type: none"> • Rhaglen fonitro wedi'i thargeddu a data yn ymwneud â chyflwr. • Dogfen gyfarwyddyd arferion gorau/nodiadau technegol ar gyfer monitro asedau sydd mewn perygl gan ddefnyddio astudiaethau achos. 	<ul style="list-style-type: none"> • Gwell dealltwriaeth o'r bygythiadau i'r amgylchedd hanesyddol o hinsawdd sy'n newid. • Darparu data ar gyfer asedau hanesyddol er mwyn cynorthwyo'r gwaith o ddatblygu strategaethau a blaenoriaethau rheoli. 	<ul style="list-style-type: none"> • Comisiwn Brenhinol Henebion Cymru a phartneriaid - monitro prosiect CHERISH ar 13 o safleoedd arfordirol gan ddefnyddio cerbydau awyr di-griw ac arolygon tir. Cyhoeddwyd astudiaethau achos a'r dull yn 2020/21 (gweler 2.1, 3.1-2, 6.3, 7.3-4). • APC Arfordir Penfro - prosiect Arfordir ar Daith yn defnyddio ffotograffiaeth mewn mannau sefydlog. Mae'r cymunedau/cyhoedd yn cyflwyno ffotograffau mewn 16 o fannau penodol ar lwybr yr arfordir er mwyn monitro newid ac erydiad (gweler 3.1-2, 7.3-4). • APC Eryri/Yr Ymddiriedolaeth Genedlaethol - Cynllun Partneriaethau Tirwedd y Carneddau yn defnyddio targedau i fonitro asedau gyda gwirfoddolwyr a'r cyhoedd yn gyffredinol (e.e. monitro mannau sefydlog) (gweler 2.1, 3.1-3, 6.2, 7.1-5). • APC Eryri, Yr Ymddiriedolaeth Genedlaethol, Cadw – arolygon o gyflwr Henebion Rhestredig dan y Cynllun Partneriaethau Tirwedd y Carneddau, sefydlu dull ar gyfer gwirfoddolwyr, gan gynnwys ar gyfer henebion sydd heb eu dynodi. • Yr Ymddiriedolaeth Genedlaethol - gwaith cychwynnol i fonitro risgiau yn Nhredegar, Gardd Bodnant. • Gweithio gyda HEAWG y DU ar astudiaethau achos Historic England ar Asesiad o Risgiau Newid Hinsawdd 3.

	Disgrifiad o'r cam gweithredu	Allbwn/allbynnau y cam gweithredu	Canlyniad cyffredinol/effaith gyffredinol	Gweithgaredd
3. Blaenoriaethau ymchwil				
3.1	<p>Gwella dealltwriaeth o'r cysylltiadau rhyngweithiol a rhaeadrol, ac effeithiau cyfunol ffactorau risg hinsawdd.</p> <p>Er enghraifft:</p> <ul style="list-style-type: none"> Cyflwr adeilad, y lleoliad a ffactorau economaidd-gymdeithasol. Newid defnydd tir ac adeiladau amaethyddol segur yn arwain at golled gronol nodweddion tirwedd hanesyddol a lleoliadau sy'n newid. Cynnydd mewn rhywogaethau goresgynnol a allai effeithio ar asedau hanesyddol. Asideiddio dw'r y môr a chynnydd mewn rhywogaethau morol sy'n creu bygythiadau posibl i longdrylliadau/adeileddau pren mewn amodau morol. Mesurau i fynd i'r afael â llygredd cronig ac aciwt o ganlyniad i fwyngloddio hanesyddo. Peryglon i adeiladwaith oherwydd cynnydd mewn lleithder, lleithedd, gwynt a glaw trwm, a'r effaith ganlyniadol ar ansawdd yr aer dan do ac ar iechyd meddianwyr yr adeilad. Effaith gronol un digwyddiad tywydd eithafol ar ôl y llall ar asedau hanesyddol. Amllder, ystod ac amrywiaethau rhanbarthol posibl digwyddiadau tywydd eithafol a'u heffaith ar yr amgylchedd hanesyddol. 	<ul style="list-style-type: none"> Adroddiadau ac argymhellion. 	<ul style="list-style-type: none"> Mae camau addasu yn ystyried cydgysylltiadau ac effeithiau cronol, gan leihau'r posibilrwydd o gam-addasu, ac arwain at reoli asedau hanesyddol yn well a chreu canllawiau ar arferion gorau. 	<ul style="list-style-type: none"> APC Arfordir Penfro: prosiect Arfordir ar Daith (gweler 2.2, 3.2, 7.3-4). APC Eryri - prosiect Ffermydd Coll Cynllun Partneriaethau Tirwedd y Carneddau (gweler 2.1). Ymddiriedolaethau Archeolegol Cymru - canfod a blaenoriaethau prosiectau â thargedau (gweler 2.1). Comisiwn Brenhinol Henebion Cymru a phartneriaid - gwaith monitro prosiect CHERISH ar effeithiau cronus ac amrywiadau rhanbarthol, ddoe a heddiw (gweler 2.1-2, 3.2, 6.3,7.3-4). Cadw - Penodi Ymchwilydd Gwreiddio Cadernid Hinsawdd i ymchwilio i'r risgiau ac addasu adeiladau. NMW - 1. Prosiectau rhywogaethau ymledol morol NS 56 cregyn deuglawr yn ymledu i lannau Cymru (Anna Holmes), NS 54 BRIGIT (prosiect Xylella) adnabod rhywogaethau (Dr Mike Wilson), NS 19 Canfod ac olrhain presennol, gorffennol a dyfodol ffawna malwod a gwllithod newidiol Prydain (Dr Ben Rowson). APC Eryri - Adolygu cyflwr henebion (gweler 2.2). APC Eryri - Pwysigrwydd cofnod palaeoamgylcheddol ac eco-ffeithiau sy'n agored i newid yn yr hinsawdd/amodau. Prosiect Gwyddoniaeth Mawndir y Carneddau a Chyfoeth Ein Corsydd, sy'n cael eu hariannu gan y Gronfa Dreftadaeth (gweler 1.2). Yr Ymddiriedolaeth Genedlaethol - Trafodaethau rhwng partneriaethau y tu hwnt i dreftadaeth, gan gynnwys y sector masnachol (e.e. Nestle/Ikea) i liniaru/lleddfu llifogydd. Yr Ymddiriedolaeth Genedlaethol - Creu darpariaeth i staff, gwirfoddolwyr ac ymwelwyr mewn tywydd mwy eithafol - yn enwedig gwres. Yr Ymddiriedolaeth Genedlaethol - Yr her o addasu mannau traddodiadol mewn ffordd ddatgarboneiddedig ar gost isel (e.e. Bragdy Tŷ Tredegar).
3.2	<p>Gwaith ymchwil i wella gwybodaeth am effeithiau newid yn yr hinsawdd ar hyn o bryd ac yn y gorffennol ar asedau hanesyddol e.e. dadfeilio/ erydu/croniant.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Canlyniadau ymchwil, astudiaethau achos ac argymhellion. 	<ul style="list-style-type: none"> Dealltwriaeth well o gamau, amserlenni a chanlyniadau sy'n arwain at ymyriadau rheoli ac addasu gwell i ddatblygu cydnheredd.. 	<ul style="list-style-type: none"> Comisiwn Brenhinol Henebion Cymru a phartneriaid - gwaith monitro prosiect CHERISH (gweler 2.1-2, 3.1, 6.3,7.3-4). APC Arfordir Penfro - prosiect Arfordir ar Daith (gweler 2.2, 3.1, 7.3-4). Cyfoeth Naturiol Cymru, Ymddiriedolaethau Archaeoleg Cymru a Cadw - Gohirio'r Diwrnod Cyswllt Hydref 2020 Mwynglawdd Glasdir Coed y Brenin i edrych ar erydiad a sefydlogrwydd safleoedd (oherwydd Covid). Cynhaliwyd drwy Skype. Ymddiriedolaethau Archaeoleg Cymru a phartneriaid - Prosiectau gwaith maes ar safleoedd arfordirol yn Sir Benfro a Gwynedd - cyfyngiadau Covid ar waith maes. APC Eryri/Yr Ymddiriedolaeth Genedlaethol - prosiect Nenlinellau Cynllun Partneriaethau Tirwedd y Carneddau yn codi ymwybyddiaeth o weundir mynyddig, carneddau cynhanesyddol a'r berthynas rhwng newid llinell, tirwedd, llystyfiant ac effaith dynol dros filoedd o flynyddoedd.
3.3	<p>Gwella dealltwriaeth o effeithiau cadarnhaol a negyddol tymor tyfu hirach ar waith cynnal a chadw a rheoli'r amgylchedd hanesyddol.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Adroddiad ac argymhellion. 	<ul style="list-style-type: none"> Gwell rhaglenni addasu a chynnal a chadw hirdymor. 	<ul style="list-style-type: none"> APC Eryri/Yr Ymddiriedolaeth Genedlaethol - prosiect Nenlinellau Cynllun Partneriaethau Tirwedd y Carneddau (gweler 3.2). APC Eryri - Cyfleoedd i gyfrannu a bwydo canlyniadau gwaith monitro cyflwr henebion a rheoli llystyfiant i astudiaethau. APC Eryri - Cyfleoedd i weithio mewn partneriaeth, ein cysylltiadau â fferm ymchwil Henfaes, Prifysgol Bangor, a'u hymchwil tymor canolig a thymor hir i agweddau amrywiol ar reoli tir, gan gynnwys effeithiau'r hinsawdd.
3.4	<p>Gweithio gyda rhagolygon UKCP18 i nodi cyfleoedd ar gyfer yr amgylchedd hanesyddol a'r economi e.e. plannu coetiroedd a</p>	<ul style="list-style-type: none"> Nodi cyfleoedd. 	<ul style="list-style-type: none"> Bydd ymateb manteisiol cyfunoli addasu yn hyrwyddo'r broses o nodi a manteisio ar 	<ul style="list-style-type: none"> Cyfoeth Naturiol Cymru - Mae addasu i newid hinsawdd wedi'i wreiddio yng Nghynlluniau Adnoddau Coedwigoedd Cyfoeth Naturiol Cymru i Safon Coedwigaeth y DU a gwaith gwirio Cyfoeth Naturiol Cymru o gynigion creu coetiroedd Glastir.

	choedwigaeth; sefydlu iwydiannau newydd yn ymwneud ag addasu; cyfleoedd hamdden newidiol; defnydd cynyddol o gyrchfannau arfordirol y DU		gyfleoedd newydd, gan gynnwys buddsoddi mewn twristiaeth.	<ul style="list-style-type: none"> APC Eryri - Hwyluso plannu coetiroedd drwy ganfod meysydd heb lawer o risg i asedau treftadaeth ac sy'n addas mewn perthynas â nodweddion tirwedd hanesyddol.
--	--	--	---	---

Capasiti: Datblygu'r methodolegau, yr adnoddau a'r canllawiau i weithio gydag eraill a datblygu capasiti i addasu				
	Disgrifiad o'r cam gweithredu	Allbwn/allbynnau y cam gweithredu	Canlyniad cyffredinol/effaith gyffredinol	Gweithgaredd
4. Lledaenu a hyrwyddo				
4.1	Creu grŵp llywio i oruchwylio'r broses o gyflwyno Cynllun Addasu Sector Grŵp yr Amgylchedd Hanesyddol a monitro ac adolygu cynnydd. Bydd y grŵp llywio yn sefydlu ac yn cydgysylltu gweithgorau/is-grwpiau yn ôl yr angen.	<ul style="list-style-type: none"> Sefydlu grŵp llywio sy'n cynnwys cynrychiolwyr yng Nghymru. 	<ul style="list-style-type: none"> Darparu fframwaith strategol er mwyn cyflawni'r cynllun gweithredu. 	<ul style="list-style-type: none"> HEGS i'w symud ymlaen.
4.2	Creu swydd Rheolwr Newid Hinsawdd ymroddedig (cyfwerth ag amser llawn) ar gyfer sector yr amgylchedd hanesyddol yng Nghymru.	<ul style="list-style-type: none"> Rheolwr Newid Hinsawdd wedi dechrau yn ei swydd. 	<ul style="list-style-type: none"> Gweithredu uniongyrchol er mwyn helpu i lywio ac arwain y broses o gyflwyno Cynllun Addasu Sector Grŵp yr Amgylchedd Hanesyddol a chwarae rôl ganolog o ran codi proffil gwaith newid yn yr hinsawdd ym mhob rhan o'r sector amgylcheddol hanesyddol yng Nghymru. 	

	Disgrifiad o'r cam gweithredu	Allbwn/allbynnau y cam gweithredu	Canlyniad cyffredinol/effaith gyffredinol	Gweithgaredd
5. Cydweithio				
5.1	Y grŵp llywio i gydlynu ac annog ymgysylltu â rhanddeiliaid a hyrwyddo gweithio mewn partneriaeth er mwyn sicrhau defnydd effeithlon o adnoddau ar draws y sectorau.	<ul style="list-style-type: none"> Bydd partneriaethau trawssector a gweithio cydgysylltiedig yn sicrhau bod adnoddau'n cael eu targedu yn effeithiol ac yn effeithlon. 	<ul style="list-style-type: none"> Rhoi camau gweithredu Cynllun Addasu Sector Grŵp yr Amgylchedd Hanesyddol ar waith yn effeithiol. Gwell ymwybyddiaeth o'r amgylchedd hanesyddol ar draws y sector yn ehangach, a fydd yn helpu i atal difrod eilaidd a cham-addasu i'r amgylchedd hanesyddol. Gwell gwaith traws-sector. 	<ul style="list-style-type: none"> Gweler 1.1. a 4.1. Cyfoeth Naturiol Cymru, Ymddiriedolaethau Archaeoleg Cymru a Cadw - arwyddo Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth yn Chwefror 2020 er mwyn codi ymwybyddiaeth o'r amgylcheddau hanesyddol a naturiol a gwella gwaith ar draws sectorau. Cyfoeth Naturiol Cymru, Ymddiriedolaethau Archaeoleg Cymru a Cadw - gweithio i ganfod "safleoedd sydd mewn perygl" ar ystad reoledig Cyfoeth Naturiol Cymru. Ffederasiwn Amgueddfeydd ac Oriolau Celf Cymru - Gallu dosbarthu adnoddau i'r sector amgueddfeydd. Ffederasiwn Amgueddfeydd ac Oriolau Celf Cymru - Datgan Argyfwng Hinsawdd (Hydref 2019) fel rhan o'r mudiad 'Culture Declares'.
5.2	Y grŵp llywio/gweithgor i weithio gyda swyddogion ledled Cymru i ymgorffori Cynllun Addasu Sector Grŵp yr Amgylchedd Hanesyddol mewn datganiadau polisi, cynlluniau a chodau llywodraeth genedlaethol a llywodraeth leol.	<ul style="list-style-type: none"> Bydd yr amgylchedd hanesyddol yn rhan o Gynllun Addasu Cenedlaethol Llywodraeth Cymru ar gyfer Newid yn yr Hinsawdd. Bydd ystyriaethau Cynllun Addasu Sector Grŵp yr Amgylchedd Hanesyddol yn cael eu cysylltu a'u nodi yn y canlynol, er enghraifft: <ul style="list-style-type: none"> Cynlluniau Rheoli Traethlin. Atodiadau Polisi Cynllunio Cymru perthnasol. 	<ul style="list-style-type: none"> Helpu i atal difrod eilaidd a cham-addasu i'r amgylchedd hanesyddol. 	<ul style="list-style-type: none"> Gweler 1.1 a 4.1. Llywodraeth Cymru - mae'r Cynllun Addasu'r Sector wedi'i wreiddio yng nghynllun addasu Llywodraeth Cymru, sef Ffyniant i Bawb: Cymru sy'n Effro i'r Hinsawdd. Cadw -- Ymateb i ymgynghoriadau - Strategaeth Genedlaethol ar gyfer Rheoli Perygl Llifogydd ac Erydu Arfordirol yng Nghymru 2019. Cadw/Cyfoeth Naturiol Cymru wedi cyfrannu at Asesiad o Risgiau Newid Hinsawdd – drafft (CCRA3). Cyfoeth Naturiol Cymru - Mae'r amgylchedd hanesyddol wedi cael ei ystyried mewn prosiectau pwysig sy'n asesu opsiynau addasu arfordirol ar gyfer ailgysoni neu ail-drin asedau Rheoli Perygl Llifogydd sy'n wynebu newid. Cyfoeth Naturiol Cymru - Mae'n cynnwys yr amgylchedd hanesyddol ac ystyriaethau hinsoddol i ymateb i ymgynghoriadau, ac ymholiadau ynghylch cynllunio.
5.3	Darparu, hyrwyddo a chynnal adnodd astudiaethau achos sydd ar gael i'r cyhoedd er mwyn dangos peryglon newid yn yr hinsawdd ac effeithiau ar yr amgylchedd hanesyddol ac enghreifftiau o addasu. Dylai pawb allu cyfrannu at yr adnodd hwn.	<ul style="list-style-type: none"> Adnodd astudiaethau achos. 	<ul style="list-style-type: none"> Gwell ymwybyddiaeth o heriau newid yn yr hinsawdd ac addasu i'r amgylchedd hanesyddol. Arddangos ystod o arferion a thystiolaeth o gamau gweithredu uniongyrchol. 	<ul style="list-style-type: none"> HEGS - cyhoeddi astudiaethau achos cychwynnol yn y Cynllun Addasu'r Sector.

	Disgrifiad o'r cam gweithredu	Allbwn/allbynnau y cam gweithredu	Canlyniad cyffredinol/effaith gyffredinol	Gweithgaredd
6. Hyfforddiant a chanllawiau				
6.1	Nodi a chefnogi hyfforddiant i ymarferwyr yr amgylchedd hanesyddol sy'n arbenigo mewn effeithiau newid yn yr hinsawdd ac addasu'r amgylchedd hanesyddol.	<ul style="list-style-type: none"> Ymarferwyr amgylchedd hanesyddol newid hinsawdd hyfforddedig. 	<ul style="list-style-type: none"> Codi safonau er mwyn sefydlu ystyriaethau newid yn yr hinsawdd yn yr amgylchedd hanesyddol. 	<ul style="list-style-type: none"> Cyfoeth Naturiol Cymru - canfod anghenion hyfforddi hanesyddol o fewn Cyfoeth Naturiol Cymru, Cynllun Addasu'r Sector. Yr Ymddiriedolaeth Genedlaethol - cofrestru aelodau ymarferwyr rhwydwaith amgylcheddol Fit for the Future.
6.2	Ymarferwyr amgylchedd hanesyddol newid hinsawdd i ddarparu hyfforddiant a chymorth o fewn ac ar draws sectorau yn ymwneud ag effeithiau newid yn yr hinsawdd ac addasu'r amgylchedd hanesyddol. Er enghraifft: <ul style="list-style-type: none"> Cynhyrchu modiwl e-ddysgu yn ymwneud â'r amgylchedd hanesyddol a newid yn yr hinsawdd. Cynnwys mewn cyfarfodydd, digwyddiadau hyfforddi a gweithdai gyda sectorau eraill. 	<ul style="list-style-type: none"> Gall cynllunwyr a datblygwyr gynghori'n awdurdodol trwy roi cyngor cyn ymgeisio e.e. ar ddylunio a gweithredu cynigion addasu. Gall swyddogion grant sicrhau bod newidiadau a chymau addasu yn sensitif i'r amgylchedd hanesyddol. Gall perchnogion nodi a gweithredu cyfleoedd rheoli ac addasu. Sefydlu grwpiau cymunedol i ddatblygu rhaglenni er mwyn nodi, monitro a chofnodi asedau hanesyddol sydd mewn perygl. 	<ul style="list-style-type: none"> Codi safonau er mwyn sefydlu ystyriaethau newid yn yr hinsawdd yn yr amgylchedd hanesyddol Gwaith traws-sector, gwybodaeth a dealltwriaeth, penderfyniadau ac ansawdd camau addasu wedi gwella. 	<ul style="list-style-type: none"> Cronfa Dreftadaeth y Loteri - Gweithio gyda Fit for the Future i helpu ymgeiswyr i wreiddio cynaliadwyedd amgylcheddol o fewn prosiectau, gan dalu'r costau aelodaeth am gyfnod y prosiect. Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri - cynlluniau dan Gynllun Partneriaethau Tirwedd y Carneddau ar gyfer hyfforddiant wedi'i achredu wrth gofnodi a monitro asedau hanesyddol, e.e. gydag Agored Cymru a Chanolfan Ddiwylliant Conwy. Sefydlu grwpiau gwirfoddolwyr treftadaeth gymunedol, a chyfle i rannu arferion da i seminarau/cynadleddau gydag e-adnoddau (gweler 2.1-2.3.1-3, 7.1-5).
6.3	Cydweithio ar draws sectorau i ddatblygu a lleadaenu canllawiau/ nodiadau cynghori ar y cyd sy'n cynyddu gwybodaeth, dealltwriaeth a chydnerthedd yr amgylchedd hanesyddol i'r newid yn yr hinsawdd.	<ul style="list-style-type: none"> Canllawiau/nodiadau cynghori wedi'u cynhyrchu a'u hyrwyddo. Cynnwys addasu i newid yn yr hinsawdd ym mhob agwedd ar reoli treftadaeth. Cynnwys addasu i newid yn yr hinsawdd mewn cynlluniau rheoli treftadaeth a chynlluniau busnes. Rhoi arferion rheoli ar waith sy'n arddangos addasu i newid yn yr hinsawdd. 	<ul style="list-style-type: none"> Gwaith traws-sector, gwybodaeth a dealltwriaeth, penderfyniadau ac ansawdd camau addasu wedi gwella. Atal difrod eilaidd a cham-addasu i'r amgylchedd hanesyddol. Rheoli'r amgylchedd hanesyddol yn well. Rhaglen briodol o fesurau addasu sy'n cael ei rheoli'n dda. 	<ul style="list-style-type: none"> Comisiwn Brenhinol Henebion Cymru a phartneriaid - dogfennau cyfarwyddyd arferion gorau prosiect CHERISH ar fonitro newid yn y parth arfordirol, i'w gyhoeddi yn 2021. (Gweler 2.1-2, 3.1-2,7.3-4). Cadw - Wedi cyhoeddi canllawiau ar Lifogydd ac Adeiladau Hanesyddol yng Nghymru, Gorffennaf 2019. Cronfa Dreftadaeth y Loteri - cyhoeddi Canllaw cynaliadwyedd amgylcheddol ym mis Mai 2020.

Cydnherthedd: Cynyddu cydnherthedd yr amgylchedd hanesyddol trwy roi camau ar waith i ymateb ac addasu i'r peryglon				
	Disgrifiad o'r cam gweithredu	Allbwn/allbynnau y cam gweithredu	Canlyniad cyffredinol/effaith gyffredinol	Gweithgaredd
7. Gweithredu				
7.1	Paratoi a gweithredu cynlluniau argyfwng/addasu (gan ddefnyddio'r egwyddorion a'r dulliau a ddatblygwyd ar gyfer cynlluniau rheoli cadwraeth) ar gyfer ardaloedd neu safleoedd agored i niwed fel y nodwyd yn 2.1 a 2.2. Cynlluniau i gynnwys sawl ffrwd waith os oes sawl asiantaeth wedi nodi'r angen am fesurau addasu..	<ul style="list-style-type: none"> Nodi arwyddocâd, bygythiad, natur agored i niwed a chymau gweithredu addasol. Gweithio mewn partneriaeth gyda'r holl asiantaethau. 	<ul style="list-style-type: none"> Blaenoriaethu a rheoli adnoddau'n effeithiol. 	<ul style="list-style-type: none"> APC Eryri - Cynllun Gweithredu Cadwraeth Tirwedd Cynllun Partneriaethau Tirwedd y Carneddau (5 mlynedd) 23 partneriaeth, gan gynnwys rhaglen rheoli llystyfiant yn canolbwyntio ar asedau treftadaeth (gweler 2.1-2, 3.1-3, 6.2, 7.2-5).
7.2	Cwblhau rhaglen o nodweddion tirweddau a threfol er mwyn llywio'r broses o reoli newid mewn ardaloedd gwledig a threfol.	<ul style="list-style-type: none"> Llunio adroddiadau sy'n pennu nodweddion ardaloedd sydd mewn perygl, a bwydo canlyniadau i gynlluniau rheoli cadwraeth. 	<ul style="list-style-type: none"> Gwella cadwraeth a rheoli newid. 	<ul style="list-style-type: none"> APC Eryri - Asesiadau Nodweddion Tirwedd dan Gynllun Partneriaethau Tirwedd y Carneddau wedi llunio Cynllun Gweithredu Cadwraeth Tirwedd (gweler 2.1-2, 3.1-3, 6.2, 7.1-5).
7.3	Rhaglenni gwaith â blaenoriaeth yn ymwneud ag asedau hanesyddol sydd mewn perygl, fel y rhai a nodwyd trwy 7.1, gwaith mapio gofodol (2.1), monitro sylfaenol (2.2) a thrwy gynlluniau addasu lleol a chenedlaethol eraill e.e. cynlluniau rheoli traethlin. Os oes modd, dylid creu cynllun	<ul style="list-style-type: none"> Rhaglenni gwaith ar y gweill. Gwella'r broses o ddiogelu a chadw asedau hanesyddol. Rheoli asedau hanesyddol yn well. 	<ul style="list-style-type: none"> Lliniaru a gwella cydnherthedd yr amgylchedd hanesyddol. Derbyn newid anorfod. Gweithio mewn partneriaeth ac ymateb cydgyssylltiedig traws-sector. 	<ul style="list-style-type: none"> Comisiwn Brenhinol Henebion Cymru a phartneriaid - cynllun rheoli prosiect CHERISH ar gyfer prif safleoedd astudio. Cloddio ar sawl safle arfordirol 'mewn perygl', e.e. Dinas Dinlle gydag Ymddiriedolaeth Archeolegol Gwynedd, yr Ymddiriedolaeth Genedlaethol a Cadw. (2.1-2, 3.1-2, 6.3,7.4). APC Arfordir Penfro - prosiect Arfordir ar Daith (gweler 2.2, 3.1- 2, 7.4). APC Bannau Brycheiniog - asesu gwaelodlin Waun Figen Felen ar gyfer y cynllun adfer mewndir.

	rheoli cyn y rhaglenni. Gallai camau gweithredu uniongyrchol amrywio o waith arolygu, cofnodi a monitro i fesurau cynnal a chadw a chadwraeth, rheoli erydiad neu symud asedau o bwys sy'n agored i niwed i fan diogel.			<ul style="list-style-type: none"> NMW - Burry Holms, Gŵyr, gwaith i'w gyhoeddi ar safleoedd Mesolithig cynnar i gynhanesyddol i ymchwilio i archeoleg yn erydu o ymylon yr ynys a newid hinsoddol ac amgylcheddol. APC Eryri Cynllun Partneriaeth Tirwedd y Carneddau. (Gweler 2.1-2, 3.1-3, 6.2, 7.1-5).
7.4	Sefydlu grwpiau rhanddeiliaid/ cymunedol sy'n gallu monitor asedau ac ymateb i ddigwyddiadau arwyddocaol fel tanau gwyllt a stormydd er mwyn manteisio'n llawn ar y potensial i ddarganfod asedau hanesyddol newydd, eu cofnodi a'u monitro.	<ul style="list-style-type: none"> Sefydlu grwpiau rhanddeiliaid/ cymunedol. Systemau monitro ar waith. 	<ul style="list-style-type: none"> Gwella gwybodaeth am yr amgylchedd hanesyddol, y rheolaeth ohono a'l gydnerthedd. Gwell ymwybyddiaeth a gwerthfawrogiad o'r amgylchedd hanesyddol. 	<ul style="list-style-type: none"> Comisiwn Brenhinol Henebion Cymru a phartneriaid – rhwydweithiau monitro CHERISH gyda'r gymuned leol ar gyfer llongddrylliad Albion a Dinas Dinlle (gweler 2.1-2, 3.1-2, 6.3,7.3). APC Arfordir Penfro – grŵp rhanddeiliaid a chymunedau'r prosiect Arfordir ar Daith (gweler 2.2, 3.1-2, 7.3). APC Eryri Cynllun Partneriaethau Tirwedd y Carneddau i helpu pobl i ddarganfod, cofnodi, dathlu a gofalu am dreftadaeth ddiwylliannol a naturiol y Carneddau. (gweler 7.1, 7.2, 7.3).
7.5	Hyrwyddo a gweithredu systemau plannu newydd lle mae coed a gwrychoedd yn rhan allweddol o'r amgylchedd hanesyddol er mwyn lleihau effaith lledaeniad clefydau a mwy o dywydd stormus.	<ul style="list-style-type: none"> Systemau plannu newydd sy'n ymateb i dueddiadau iechyd planhigion ac sydd o darddiad addas. Cadw ffiniau caeau traddodiadol 	<ul style="list-style-type: none"> Lledaeniad clefydau a stormydd yn cael llai o effaith. Gwella cydnerthedd coed a'r rheolaeth ohonynt yn yr amgylchedd hanesyddol. Cymeriad a chyfanrwydd hanesyddol yn cael ei gadw ac yn goroesi. 	<ul style="list-style-type: none"> Cyfoeth Naturiol Cymru Canllawiau Arferion Da ar wydnwch coedwigoedd, yn ymdrin ag amrywiad genynnol, strwythurol ac o ran rhywogaethau. Cyfoeth Naturiol Cymru - Cynlluniau plannu newydd gan Ystad yr Hafod, i ymateb i'r hinsawdd a'r tirwedd hanesyddol. Cronfa Treftadaeth y Loteri, Llywodraeth Cymru - dwy raglen grantiau amgylcheddol newydd, sef Lleoedd Lleol ar gyfer Natur a Choetiroedd Cymunedol. APC Eryri - Cynllun Partneriaethau Tirwedd y Carneddau Cysylltedd y Carneddau. Menter Gwella'r Dirwedd gan y Grid Cenedlaethol i gael mwy o wrychoedd a choed mewn cyflwr gwell er mwyn ymdopi â newid a chlefydau sy'n briodol i'r dirwedd hanesyddol, asedau treftadaeth ac arddulliau lleol traddodiadol. APC Eryri – Plannu coed torlannol a gwasgaredig ar Ucheldir y Carneddau er mwyn ceisio arafu llif dŵr. Atgyweirio mawndir. Lleihau llifogydd ar hyd cyrsiau dŵr wrth ymyl asedau.
7.6	Meithrin adferiad cadarn ar ôl pandemig COVID-19.	<ul style="list-style-type: none"> Cynlluniau, polisiâu a gweithredoedd y sefydliad mewn perthynas â'r hinsawdd a chynaliadwyedd. 	<ul style="list-style-type: none"> Ffyrdd newydd o weithio sy'n lleihau allyriadau ac yn paratoi ar gyfer newid hinsawdd. 	<ul style="list-style-type: none"> Cadw, Cyfoeth Naturiol Cymru a llawer o sefydliadau eraill - adolygu arferion gweithredol mewnol gan arwain at newid ymddygiad ac arferion gweithio newydd ar gyfer gwaith maes, defnyddio dulliau monitro a chyfarfodydd o bell, gyda llai o deithio ac ôl troed carbon. Comisiwn Brenhinol Henebion Cymru wedi sefydlu Grŵp Cenedlaethau'r Dyfodol a Datganiad Polisi Amgylcheddol ym Mai 2020. Mae disgwyl i ymgeiswyr Cronfa Dreftadaeth y Loteri i'r Gronfa Argyfwng Treftadaeth ystyried cynaliadwyedd amgylcheddol eu sefydliad a'u prosiect yn y dyfodol.

Byrfoddau

AC-NMW: Amgueddfa Cymru – National Museum Wales

APC: Awdurdod Parc Cenedlaethol

CCRA3: Asesiad Risg Newid yn yr Hinsawdd 3 (2022)

HEAWG: Gweithgor Addasu'r Amgylchedd Hanesyddol

HEG: Grŵp yr Amgylchedd Hanesyddol

HEGS: Is-grŵp Newid yn yr Hinsawdd Grŵp yr Amgylchedd Hanesyddol

Dolenni i Adnoddau

Cynllun Addasu'r Sector ar gyfer yr Amgylchedd Hanesyddol a Newid Hinsawdd yng Nghymru:

<https://cadw.llyw.cymru/sites/default/files/2020-02/Adaptation%20Plan%20-%20FINAL%20WEB%20-%20Welsh%20%281%29.pdf>

Canllawiau Cadw ar gyfer Llifogydd ac Adeiladau Hanesyddol yng Nghymru:

<https://cadw.llyw.cymru/sites/default/files/2019-07/Flooding%20and%20Historic%20Buildings%20in%20Wales%20Cym.pdf>

Cynllun Partneriaeth Tirwedd y Carneddau:

<https://www.eryri.llyw.cymru/looking-after/carneddau-partnership>

Arfordir ar Daith:

https://www.arfordirpenfro.cymru/cymryd-rhan/arfordir-ar-daith/?xdomain_data=KuQQTSTV4Gs9OCg8eQd0yMbGEDcu6H0hmyDNKsjlrNtHYzCqNxRxAcOcvg0%3D

Prosiect Newid Hinsawdd a Threftadaeth Arfordirol CHERISH:

<http://www.cherishproject.eu/cy/>

Rhwydwaith Fit for the Future:

<https://www.fftf.org.uk/home>

Menter Gwella'r Dirwedd National Grid:

<https://www.nationalgrid.com/uk/electricity-transmission/planning-together-riio/visual-impact-provision/landscape-enhancement-initiative>

Canllaw Cronfa Dreftadaeth y Loteri ar gynaliadwyedd amgylcheddol:

<https://www.heritagefund.org.uk/good-practice-guidance/environmental-sustainability-guidance#heading-16>

Yr Amgylchedd Hanesyddol a Newid Hinsawdd yng Nghymru. Camau Gweithredu a Gweithgareddau ar gyfer Cynllun Addasu'r Sector

Rhaglenni grantiau Lleoedd Lleol ar gyfer Natur a Choetiroedd Cymunedol dan Gronfa Dreftadaeth y Loteri:

<https://www.heritagefund.org.uk/cy/funding/local-places-nature-guidance>

Cyfoeth Naturiol Cymru – Canllawiau Arferion Da ar gadernid coedwigoedd yn ymdrin ag amrywiaeth genynnol, strwythurol ac o ran rhywogaethau:

<https://naturalresources.wales/guidance-and-advice/environmental-topics/woodland-management/planning-for-the-future/making-woodlands-more-resilient/?lang=cy>

Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth rhwng Cyfoeth Naturiol Cymru, Ymddiriedolaethau Archeolegol Cymru a Cadw:

<http://www.dyfedarchaeology.org.uk/policies/naturalresourceswalesmemorandum.pdf>

Datganiad Polisi Amgylchedd Comisiwn Brenhinol Henebion Cymru:

<https://cbhc.gov.uk/amdanom-ni/gwybodaeth-gorfforaethol/polisiau/datganiad-polisi-amgylcheddol/>

Asesiad Risg Newid Hinsawdd – Y DU (CCRA3 y DU):

<https://www.theccc.org.uk/publications/third-uk-climate-change-risk-assessment/>